

Rapport

Kvalitetsrapport Askersunds förskolor 22-23

Barn- och Utbildningsförvaltningen

Dokumentansvarig: Mikaela Björk

Datum: 230927

Innehåll

1. Inledning	4
2. Systematiskt kvalitetsarbete.....	4
2.1 Förskola.....	5
2.2 Huvudmannens roll i förskolornas kvalitetsarbete	5
2.3 Årshjul.....	7
3. Grundläggande förutsättningar	8
3.1 Personal.....	8
3.2 Organisation.....	9
3.3 Digitalisering.....	10
4. Läroplanens mål.....	11
4.1. Normer och värden	11
4.2 Misstänkt kränkande behandling	12
4.2 Omsorg, utveckling och lärande	13
4.2.1 Språk	13
4.2.2 Matematik	14
4.2.3 Undervisningsuppdraget	14
4.2.4 Sammanfattning, analys	15
4.3 Barns delaktighet och inflytande	16
4.4. Förskola och hem.....	17
4.4.1 Sammanfattning, analys.....	17
4.5 Övergång och samverkan.....	18
4.6 Uppföljning, utvärdering och utveckling.....	18
4.6.1 Samplanering	18
4.6.2 Barnhälsoteamet.....	19
4.7 Förskollärarens ansvar i undervisningen	20
4.7.1 Sammanfattning, analys.....	21
5 Huvudmans sammanfattande analys.....	23
5.1 Systematiskt kvalitetsarbete.....	23
6. Huvudmans prioriterade mål.....	25
7. Referenser	26

Askersunds
KOMMUN

1. Inledning

Denna rapport är huvudmannens sammanfattande dokumentation av det systematiska kvalitetsarbetet under läsåret 2022-2023. Analysen bygger i huvudsak på de uppgifter som framkommit vid utvecklingsträffar med rektorer, i forskarsamverkan, förskolans kvalitetsrapport, nationella jämförelser och rapporter, offentlig statistik, aktuell forskning och beprövad erfarenhet. Skollagens krav på systematiskt kvalitetsarbete innebär att huvudmän och förskolans enheter systematiskt och kontinuerligt ska följa upp verksamheten, analysera resultaten i förhållande till de nationella målen och utifrån det planera och utveckla utbildningen. De nationella målen genomsyrar planerings- och uppföljningsarbetet, från huvudmannanivå till enhetsnivå. Uppföljningen av formerna för det systematiska kvalitetsarbetet är en uppföljning av hur långt förskolorna i Askersunds kommun kommit i genomförandet av det systematiska kvalitetsarbetet. Uppföljningen av *inhållet* i det systematiska kvalitetsarbetet är en uppföljning av hur väl skolorna uppnått de nationella målen samt vilka utvecklingsområden som finns.

2. Systematiskt kvalitetsarbete

Skolverkets förklaring på vad syftet är med ett systematiskt kvalitetsarbete är att *”synliggöra kvalitet och likvärdighet, vad vi gör, varför och vad det leder till. Genom att planera, följa upp, analysera, dokumentera och utveckla utbildningen kan vi skapa och dela kunskap om vad som leder till framgång”* (Skolverket Systematiskt kvalitetsarbetet – så fungerar det)

Huvudmannanivå

3 § Varje huvudman inom skolväsendet ska på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen.

Enhetsnivå

4 § Sådan planering, uppföljning och utveckling av utbildningen som anges i 3 § ska genomföras även på förskole- och skolenhetsnivå.

Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, förskollärare, övrig personal och elever. Barn i förskolan, deras vårdnadshavare och elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet.

Rektorn ansvarar för att kvalitetsarbete vid enheten genomförs enligt första och andra styckena.

Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet

5 § Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet enligt 3 och 4 §§ ska vara att de mål som finns för utbildningen i denna lag och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls

Dokumentation

6 § *Det systematiska kvalitetsarbetet enligt 3 och 4 §§ ska dokumenteras. (Skollagen kapitel 4)*

2.1 Förskola

Denna rapport redovisar huvudmannens övergripande analys av det systematiska kvalitetsarbetet på Askersunds kommuns 13 förskolor. Uppföljning av verksamhetens resultat görs framför allt på förskole-enhetsnivå under rektor och biträdande rektorers ledning och ansvar. Uppföljning har under läsåret, förutom till nämnd utifrån beslutat årshjul även skett via utvecklingsträffar då enheternas måluppfyllelse och förbättringsmöjligheter utifrån de nationella målen lyfts. Huvudmannen genomför den aggregerade analysen med hjälp av rektorerna i förskolan som redovisas i denna rapport.

Föreliggande rapport ger en sammanfattande bild av resultatutvecklingen på huvudmannens förskolor. Den innefattar måluppfyllelse utifrån de nationella målen i läroplanen Lpfö 18. Rapporten syftar till att synliggöra genomförda förbättringar och att analysera orsaker till eventuellt bristande måluppfyllelse. Förvaltningsövergripande utvecklingsområden identifieras där de mest prioriterade målområdena gemensamt följs upp i en aktivitetsplan av förvaltningskontor, rektorer och biträdande rektorer.

2.2 Huvudmannens roll i förskolornas kvalitetsarbete

Planering samt uppföljning av förskolornas systematiska kvalitetsarbete görs i förhållande till läroplanens övergripande mål och riktlinjer. Huvudmannen använder nyckeltal som visar utvecklingstendenser och som huvudmannen sedan tolkar och sammankopplar med innehållet i skolenheternas kvalitetsrapportersrapporter. Det är rektor tillsammans med sina medarbetare och som skriver fram, diskuterar och analyserar läsårets resultat. Huvudman stödjer rektorerna i arbetet med att ta fram och tolka statistik samt genom gruppdiskussioner rektorer emellan för att förstå och tolka de resultat som finns. För att utveckla stödet till rektorerna och till nämnd kommer förvaltningskontoret att ta fram sina prioriterade mål för att utveckla det arbetet vilket är nytt för i år.

Huvudman kommer även att följa upp varje biträdande rektors prioriterade mål med tillhörande aktivitetsplan vid tre tillfällen under läsåret i en kvalitetsdialog med rektor, biträdande rektor samt den personal som rektor anser är lämplig utifrån enhetens utvecklingsarbete. Aktivitetsplanen har tagits fram av förvaltningskontoret utifrån samtal som förts i forskarsamverkan där det framkom att enhetlig mall för detta inte finns. En likadan mall används för de kommungemensamma prioriterade målen.

Att huvudman vill föra en dialog med varje biträdande rektor kring de egna förskolornas resultat och aktivitetsplan bygger på de diskussioner i utvecklingsgrupp som skett under läsåret 22/23 där det inte alltid funnits möjlighet för var och en att gå på djupet i diskussionen och analysen men även på Skolinspektionens publikation från 2021 ”Positiva exempel på åtgärder efter låga kunskapsresultat” Där ett exempel är huvudmän som utvecklat uppföljningen av varje enhet och skapat en tydligare dokumentation för detta.

2.3 Årshjul

Kvalitetsarbetet på skolenhetsnivå följer ett årshjul som skapar systematik i uppföljningsarbetet. Årshjulet som togs fram inför läsåret 2022/23 skapar struktur och förutsägbarhet i arbetet med det systematiska kvalitetsarbetet. Vidare möjliggör årshjulet ett mer sammanhållet kvalitetsarbete utifrån läroplanens mål och bedöms vara ett viktigt instrument för att säkerställa en fördjupad analys samt att sprida ut kvalitetsarbetet över hela läsåret. Årshjulet kommer årligen att utvärderas och revideras.

Systematiskt kvalitetsarbete enhetsnivå 22-23

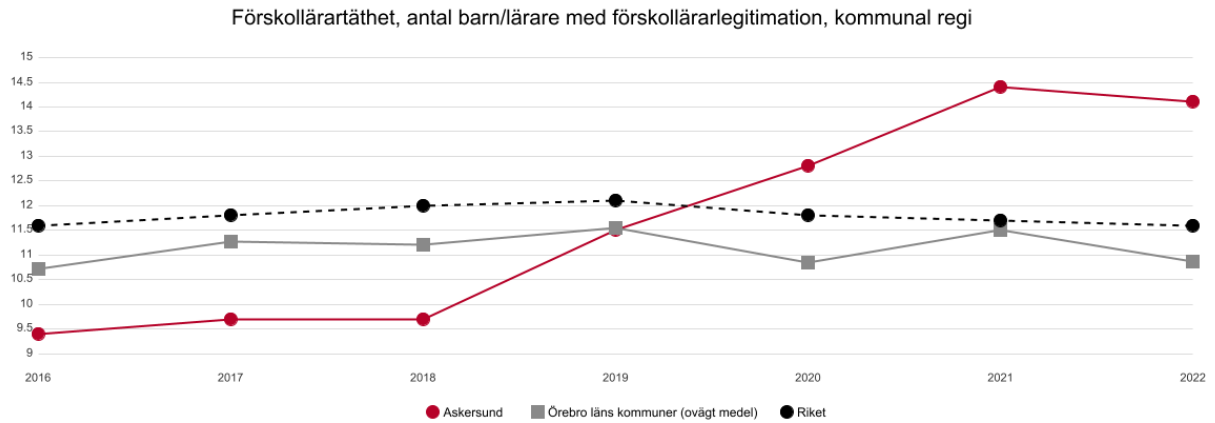

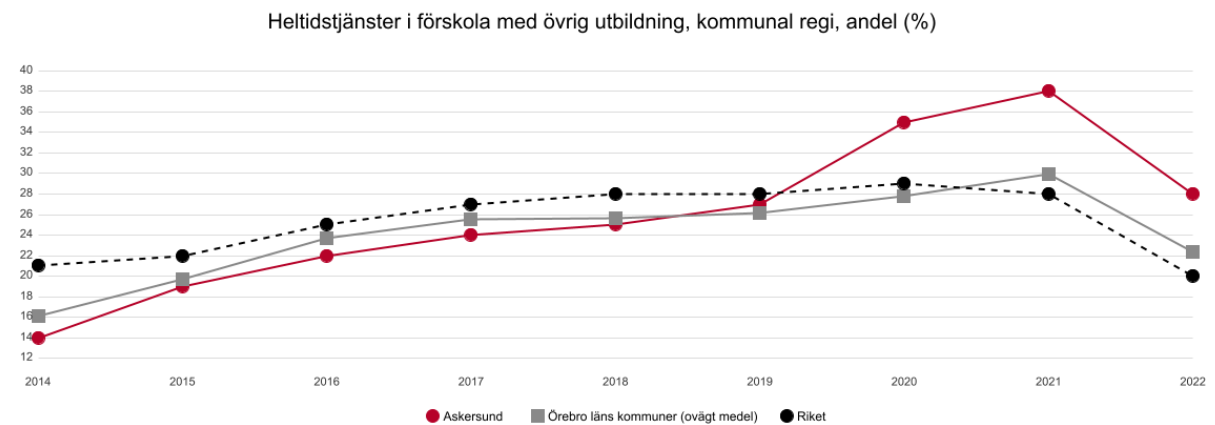
3. Grundläggande förutsättningar

3.1 Personal

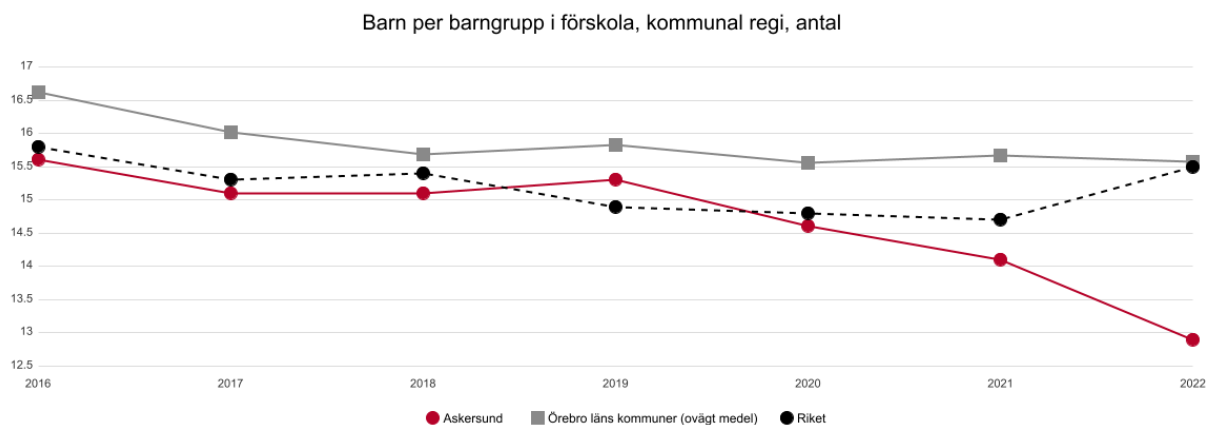
Antal barn/lärare med förskollärarlegitimation (%)

Heltidstjänster i förskola med övrig utbildning (%)

Barn per barngrupp i förskola (antal)

Skolverkets riktmärke för antal barn i barngrupperna är för barn mellan 1 och 3 år 6 till 12 barn. För barn mellan 4 och 5 år är riktmärket 9 till 15 barn. Askersunds kommuns förskolor barngrupper har under flera år legat lägre än både riket och Örebro läns kommuner (ovägt medel), en trend som fortsätter. Den stora minskningen i barngruppernas storlek under 2022 kan dock delvis förklaras av det under slutet av 2021 och början av 2022 startades fler nya förskoleavdelningar på exempelvis på Snavlunda förskola och Sågarvallens förskola.

Nyckeltal (per 15 mars)	2018/2019	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023
Antal barn	452	481	526	539	506
Antal årsarbetare	90,43	92,89	94,77	99,90	108,55
Var av leg. förskollärare i %	44,86	43,12	40,68	32,19	31,28
Var av barnskötare i %	34,06	35,90	38,57	34,63	43,67
Var av obehöriga i %	21,08	20,98	20,76	33,17	25,06

Ovanstående siffror är hämtade från Procapita. I förskolans verksamhet är det alltid färre barn vid höstens mätdatum 15 oktober och fler på våren den 15 mars. Detta kommer av att förskolan släpper alla 6-åringar till förskoleklass i augusti. Sedan fylls barngrupperna på kontinuerligt ända fram juni. Sett till kommunen som helhet har andelen obehörig personal (som har ingen eller väldigt lite pedagogisk utbildning) minskat jämfört med förra läsåret. Det är ett högt antal årsarbetare 22/23 jämfört med andra läsårs och i förhållande till antalet barn. En faktor som kan ha medverkat till denna stora ökning i statistiken är att det under 2022 anställdes 5 förskollärarstudenter som ej arbetar mot en specifik barngrupp. Dessa personer står med i statistiken som barnskötare 100% men arbetar i praktiken 20% under studietiden. Statsbidrag som förskolan fått ta del av har använts till att minska barngrupperna vilket också ökar personaltätheten.

För att öka upp antalet förskollärare ytterligare på Askersunds kommunala förskolor har kommunen under läsåret 22/23 dels rekryterat med övergripande rekryteringsannonser, dels med riktade annonser mot specifika förskolor. Förskolan har även möjlighet att fortsätta anställa förskollärarstudenter som barnskötare under pågående studietid för att öka förskollärartätheten när de är klara med sin utbildning.

3.2 Organisation

Kommunens 13 förskolor leds av en rektor samt tre biträdande rektorer vilka har ett riktat ansvar mot fyra till fem förskolor var. Under hösten 2023 kommer barnhälsoteamet att kompletteras med en deltid kurator/familjestödare (en tjänst som tidigare varit vakant under flera år). Under 2023 har det anställts en

intendent som administrativt som stöd för alla kommunens förkolenheter och ledning. Under 2023 har förskoleorganisationen också tagit över hanteringen av förskolornas: kö, platser och placeringar samt fakturahantering för barnomsorg och fritidsplatser.

Målsättningen med den nya organisationen är att skapa en gemensam förskoleorganisationen som med ökad likvärdighet, stabilitet och flexibilitet kan ta sig an framtidens utmaningar. Målet är också att bygga en organisation som kan möta de ökande kraven på såväl kvalitet, måluppfyllelse som effektivare resursutnyttjande inom förskolan i hela kommunen.

Under föregående år har kommunen haft högt söktryck till sina förskoleplatser. För att möta det ökade behovet, har antalet platser utökats inom befintliga lokaler på flera enheter. I samband med dessa utökningar av platser anställdes fler pedagoger. En stor utmaning i detta arbete har varit att anställa utbildad personal, vilket är ett nationellt problem.

Under 2022/2023 renoverades lokalerna på Skogslyckans förskola samt påbörjades arbete med renovering av lokalerna i Hammars skola. När renovering i Hammars skola är klar, beräknat till våren 2024 kommer dessa lokaler även då inrymma 3 förskoleavdelningar. Vilket innebär att Lunnagårdens förskola flyttar in till de nya lokalerna vid Hammars skola. Kommunens har även påbörjat viss renovering av Åmmeberg förskola men en del av renoveringen sköts på framtiden.

Vid årsskiftet 2022/2023 placerade kommunen permanent tillbyggnad vid Sågarvallen förskola i Åsbro, vilket kan rymma 1,5 avdelning. Under 2022 påbörjas också projekteringen av två nya förskolor. En centralt belägen i Askersund och en i Åsbro. De två nya förskolorna, vilka kommer inrymma sex avdelningar var, beräknas vara klara under hösten 2024 respektive årsskiftet 2024/2025.

3.3 Digitalisering

På en övergripande nivå handlar digitaliseringsarbetet just nu till stor del om att samla in information, hörsamma behov och att göra prioriteringar. Att rätt saker görs först. Utifrån vad som framkommit genom dialog och dokumentation från förskolan framgår det att det finns ett stort behov av såväl datorer som Ipads. Det finns ett uttalat behov av digitala verktyg för förskolans barn.

Rektorerna har under året tillsammans med utvecklingsledare på förvaltningen tagit fram en effektkedja för att personal ska nå en Adekvat digital kompetens. ”Adekvat digital kompetens innebär att den digitala kompetensen förändras över tid och i takt med utvecklingen. Digital kompetens är en förutsättning för likvärdig användning av digitala tjänster. Rektorerna kommer att arbeta utifrån effektkedjan för att nå en adekvat digital

kompetens. Effektkedjan är en plan för att öka förskolans digitala tillgänglighet för förbättrad kommunikation samt skapa undervisningsförbättring med hjälp av digital kompetens.

IT-strategi-tjänsten innebär fortfarande till stor del att få våra verksamhetssystem att fungera på rätt sätt men också kunna prata med varandra. Fortsatta förbättringar behövs för att hanteringen av personuppgifter och framtagandet av statistik ska fungera optimalt. När vi får vårt elevsystem Edlevo att fungera fullt ut som det är tänkt kommer systemet föra över korrekta uppgifter till våra andra system som Infomentor och barn/ elevhälsans journalföringssystem PMO. Det innebär förutom säkerhet och korrekthet även att arbetet för flertalet professioner underlättas och effektiviseras. Vårdnadshavare ska på ett enkelt sätt kunna ta del av och lämna information till skolan i digital form. Förskolan har inte haft ett digitalt system att dokumentera i men under läsåret 23/24 ska även förskolans rektorer och specialpedagoger få tillgång till PMO.

4. Läroplanens mål

4.1. Normer och värden

Förskolan ska aktivt och medvetet påverka och stimulera barnen att efterhand omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i praktisk vardaglig handling i olika sammanhang (Lpfö 18) En gemensam nämnare inom samtliga av kommunens förskolor är att de lägger stor vikt vid arbetet med normer och värden där arbetet startar redan vid inskolning. Inskolningen av barn kan ta tid av övrig verksamhet. Det som rektorerna ser påverkar både kvaliteten på inskolningar och kvaliteten på verksamheten under inskolningsperioderna är pedagogernas inställning och struktur på momentet inskolning. Om inskolningarna tenderar att bli en separat del av den planerade verksamheten i stället för en del av arbetet med omsorg, utveckling och lärande påverkar den kvaliteten negativt.

Förskolorna arbetar med flera olika beprövade material för att få till samtal och övningar som främjar barnens utveckling inom normer och värden på ett positivt vis. Några förskolor arbetar även aktivt med hur personalen formulerar sig och visar barnen på nya strategier att använda sig av för att minska antalet tillsägelser. Förskolorna ser att arbetet har lett till att barnen kan hitta egna strategier för att lista ut saker och att de då utvecklar sitt eget tänkande och handlande.

Förskolans stora personalfrånvaro samt svårighet att få in vikarier har inneburit att det varit svårt att upprätthålla kontinuitet och struktur för planerad verksamhet som syftar till att jobba mot läroplanens mål. Rektorerna ser att det är viktigt att ha personal på plats men pedagogens utbildning spelar roll och även medarbetarnas inställning till uppdraget. Två faktorer som har stor inverkan när det gäller att tillgodose

barngruppens behov. De verksamheter som har en tydlig struktur där det framgår vem som gör vad har lättare att vidhålla och utveckla undervisningens kvalitet, även vid personalfrånvaro.

Av Skolinspektionens slutrapport; Förskolans kvalitet och måluppfyllelse (Skolinspektionen 2018) framgår det att personalens behörighet att undervisa är en nyckelfaktor för kvalitet i undervisningen. Den ibland låga andelen utbildad personal i verksamheterna speglar måluppfyllelsen i arbetet med normer och värden. Huvudman delar den bild som Skolinspektionen konstaterade 2018, personal utbildad för verksamheten har en annan yrkesmässig verktygslåda med sig in i uppdraget med en förinsikt i det övergripande arbetet som omgärdar förskolan.

Rektorernas SKA-rapport visar att de avdelningar som skolat in flest barn och under stora delar av hela läsåret 22/23 beskriver färre påverkningar på undervisningen under inskolning än de avdelningar som skolat in färre barn. Huvudman ser att det av vikt att rektorerna undersöker anledningen till de olika uppfattningarna angående inskolning för att komma till rätta med problemet som annars bidrar till minskad kvalitet och minskad likvärdighet.

4.2 Misstänkt kränkande behandling

Flera förskolor lyfter att de vill utveckla sitt arbete med likabehandling. Där pågår en uppstart för ett gemensamt arbete på alla förskolor. Arbetet och dokumentationen av arbetet kommer att lyftas in i mallen för det systematiska kvalitetsarbetet som varje förskola arbetar med under läsåret 23/24. Huvudman ser att det fortfarande kommer in relativt få anmälningar om misstänkt kränkande behandling i det digitala systemet Drafit. Under läsåret 22/23 anmäldes 25 st misstänkta kränkningar till huvudman men endast 3 har slutförda utredningar vilket behöver jobbas i kapp med under detta år. Många gånger kan det handla om att dokumentation av avslut dokumenterats i barnakt och då blir statistiken missvisande.

De anmälningar som har utretts visar på en tydlig dokumentation av både utredning och uppföljning. Förskolorna har ett behov av kompetensutveckling inom vad som är en kränkning men det finns även frågor kring vad som ska antecknas i utredningen. Här ser huvudman att en återkommande uppföljning med rektorerna kan ske för att fånga in och ge svar på de frågor som uppstår. På det viset hoppas huvudman se ett ökat antal anmälningar och utredningar av misstänkta kränkningar i förskolan samt att den slutförda dokumentationen finns i Drafit.

4.2 Omsorg, utveckling och lärande

Utbildningen i förskolan ska bidra till att barnet utvecklar en förståelse för sig själv och sin omvärld. Utforskande, nyfikenhet och lust att leka och lära ska vara grunden för utbildningen. Den ska präglas av att omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet. (Lpfö 18) Målet kan uppnås med lika många möjligheter som arbetssätt.

Förskolornas kvalitetsrapport visar på att de tidigare så vanliga beskrivningar och uppräknande av "huret" i förhållande till målet har minskat och nu finns ett större fokus på varför pedagogerna utformat undervisningen så som de gjort och vad det gett för effekter för barnen i gruppen. Anledningen till detta anser rektorer och huvudman är att den SKA-mall där pedagogerna dokumenterar och utvärderar verksamheten utvecklats ytterligare och fått större förankring i verksamheterna. Det är även viktigt att kopplingen mellan den pedagogiska dokumentationen och verksamheternas innehåll och kvalitet tydliggörs för alla pedagoger. Pedagogisk dokumentation och kvalitetsarbete upplevs ibland som ett ofrånkomligt krav för att någon annan vill ha svar på frågor och inte för att kvalitetssäkra den egna verksamheten och undervisningen. Det finns fortfarande ett behov av att höja denna kvalitet på alla förskolor och att pedagogerna fördjupar sina analyser.

4.2.1 Språk

Alla förskolor har på olika sätt arbetat med de mål i Lpfö-18 som handlar om språk och språkutveckling. Många verksamheter vittnar om att ett större antal barn än tidigare har svårt att forma och uttala ett flertal språkljud. Detta var något som även uppmärksammades av förskolans barnhälsosteam. Med detta som bakgrund fick alla förskolor under hösten 2022 en introduktion och ett arbetsmaterial som utgick från Praxisalfabetet. Praxisalfabetet, som från början utvecklades av logopedier för barn med språksvårigheter- dyspraxi, är nu mer ett arbetsverktyg för pedagoger för att arbeta med alla barns språkljuds-medvetenhet. Syftet med att använda Praxisalfabetet är att barnen ska få förståelse för bokstävernas olika ljud. Praxisalfabetet utvecklar den fonologiska medvetenheten. Barnen får kunskap om bokstävernas olika ljud och bilderna som visas till hjälper barnen koppla bokstävernas utseende till dess ljud. Praxisalfabetet hjälper också barnen senare till att läsa och skriva.

Barn med annat modersmål än svenska finns på de flesta förskolorna barnen har ett stort behov av att utveckla det svenska språket vilket ibland kan vara svårt för pedagogerna att möta på förskolorna. Det finns ett digitalt verktyg i kommunen som heter Polyglutt där det finns sagor att lyssna på. Sagorna finns på svenska men också på flera andra språk vilket kan hjälpa barnen att förstå och utveckla sina språk. Rektorer menar att det är svårt för pedagogerna att veta hur deras kulturella identiteter ska stärkas och på vilket sett deras flerspråkighet ska utvecklas utifrån (Lpfö 18). Huvudman ser att verksamheterna kan behöva kompetensutveckling kring barn med annat modersmål än svenska för att stärka kompetensen inom området.

4.2.2 Matematik

Förskolorna sätter ord på att de jobbar med undervisning i matematik både i vardagen vid exempelvis delandet av frukt eller vid konstruktionslekar men även i mer planerad form. Programmering har flera förskolor provat på med barnen med hjälp av robottypen Blueboot. Matematikutvecklare Andreas Widlund har under året arbetat tillsammans med förskolans rektorer och pedagoger och tagit fram ett gemensamt inspirationsmaterial inom matematik. Matematikutvecklare har besökt alla ”storbarnsavdelningar” och utifrån det skapat idébanken. I Idébanken beskrivs de aktiviteter som skede under besöket. Det finns reflektioner och analyser kring aktiviteterna som matematikutvecklare gjort själv och de han gjort tillsammans med förskolepersonalen. Dessa är dels av mer metodiskt praktisk karaktär, dels med en mer ämnesdidaktisk utgångspunkt. Rektorer vill tydligt koppla besöken till den undervisning som sker i förskolan, till det systematiska kvalitetsarbetet och skapa möjligheter till ett fördjupat samtal kring det lärande som sker i våra förskolor. Planeringen framåt består i att pedagogerna ska välja en idé ur banken som inte är ens egen och prova att genomföra och eventuellt utveckla den när matematikutvecklare kommer på besök under läsåret. Tanken är att idébankens fördjupade reflektioner kan hjälpa pedagogerna att skapa en större handlingsberedskap inför det de möter i dialog med barnen. Huvudman ser det här som ett spännande arbete att sprida och en modell för att utveckla matematikundervisningen i förskolan. Här läggs grunden tidigt och barnen får större möjligheter att sedan nå målen i skolan om de kommer väl förberedda för uppgiften. För att få till en verksamhet för omsorg, utveckling och lärande är det viktigt att det finns stabilitet i personalgruppen där dessa frågor får ta plats för att kunna utvecklas vidare.

4.2.3 Undervisningsuppdraget

Den SKA-mall som tagits fram av rektorer och specialpedagoger är en hjälp för arbetslag att utvärdera och kvalitetssäkra sin verksamhet. Dokumentation användas som grund för fortsatt förbättringsarbete och kvalitetshöjning. Trots detta finns det en osäkerhet i verksamheterna kring SKA-arbetet, vilket bedöms grunda sig i att förskolan har en tradition av vad som beskrivs som ett kollektivt extra hem vilket kan medföra att pedagogerna upplever det styrda strukturerade arbetssätt som krävs för att bedriva undervisning som obekvämt (Essén och Olsborn Björby 2018). Det är därför av största vikt att rektorerna kontinuerligt implementerar undervisningsuppdraget för personalen och att de pedagoger som bedriver förbättringsarbete får med all personal i arbetet med att utveckla förskolans undervisning utifrån sina förutsättningar. Lpfö 18 betonar vikten av att utgå från barngruppens behov vid planering av verksamhetens undervisning. Skolverkets rapport 2023:5 *Förskolan och läroplanen om förändringar i spår en av Lpfö-18* påvisar Skolverket att den personal som

intervjuats upplever att undervisningsuppdraget i förskolan förtydligats i Lpfö-18. Rektorer ser dock att flera förskolor fortfarande tycker att det är svårt att identifiera vad undervisning i förskolan är.

Huvudman ser utifrån detta att den framtagna idébanken i matematik är en bra grund för att visa vad undervisning för barn är på ett djupare plan. Nu handlar den om matematik men grunderna för hur pedagoger kan synliggöra och vägleda barnens lärande kan också användas inom andra ämnesområden utifrån läroplanen (Lpfö 18). Det systematiska kvalitetsarbetet sker på varje avdelning men då rektorer sammanfattar det som framkommit ser huvudman en svårighet i att ha insyn i varje enskild förskola men även att kunna identifiera och ge det stöd som olika förskolor kan behöva utifrån sina förutsättningar. Utifrån detta kommer förskolors rektorer ha egna utvecklingsträffar med förvaltningskontoret där endast förskolors övergripande frågor behandlas. Kvalitetsdialoger mellan huvudman och varje biträdande rektor kommer också att genomföras. Det ger åtminstone huvudman mer insyn i varje rektorsområde och ger en möjlighet att lyfta specifika förskolor.

Det förändrade arbetssättet anser huvudman kan leda till en ökad styrning och ökat stöd för rektorer och förskolors unika verksamhet utan att drunkna i grundskolors frågor och dilemman.

Under vårterminen 2023 anställdes två förskollärare och två studenter som planeringspedagoger utifrån en politisk satsning i budget. Planeringspedagogerna är ute på alla förskolor och löser av ordinarie pedagoger för att de ska få tid för planering och reflektion. Här blir det tydligt att de förskolor som saknar tydliga strukturer för hur planering och reflektion ska utföras hjälper det inte att mer tid frigörs till de ändamålen. Ett prioriterat mål är därför att skapa strukturer för planering och reflektion på alla förskolor. Anette Emilson och Lise-Lotte Bjervås (2021) sammanfattar i sin bok *Dokumentation i förskolan, att bygga luftslopp eller borga för kvalitet* att det krävs både systematik och tydliga strukturer i dokumentationsarbetet. Risken är annars stor att de nödvändiga reflektionerna kring dokumentationen blir till diskussioner och letande efter organisatoriska lösningar. Vidare beskriver författarna att om barnen görs delaktiga i dokumentationsarbetet, blir inte pedagogernas upplevelse av tidsbrist eller att det tar tid från barnen, så stor. Rektorer har valt att inte centralstyra arbetet med omsorg, utveckling och lärande, utan varje avdelning har fått lägga upp arbetet mot att nå målen utifrån barngruppens behov. Det blir dock tämligen stort fokus på de delar i läroplanen som handlar om normer och värden samt språkutveckling i verksamheternas val av mål. En kommande prioritering är därför kommundemensamma mål. Det för att säkerställa att alla barn som går i kommunal förskola i Askersund får en gemensam grund in i det livslånga lärandet.

4.2.4 Sammanfattning, analys

Samtliga förskolor upplever den höga frånvaron i personalgrupperna, svårigheten att få vikarier samt barngruppernas storlek försvårar möjligheterna att bedriva den undervisning som pedagogerna önskar de skulle kunna göra. Gunilla Essén och Leicy Olsborn Björby (2018) poängterar faran med att fastna i diskussioner om

bristen på utbildad personal. De menar att systematiskt kvalitetsarbete handlar om att synliggöra kvaliteten på det görande som dagligen sker i verksamheterna. En annan svårighet, som flera förskolor lyfter för att bedriva kvalitativ undervisning, är att det är svårt att rekrytera förskollärare och att andelen förskollärare per förskola är för låg. Kommunen har tämligen små barngrupper i jämförelse med resten av Örebro län, dock ser vi att andelen barn per legitimerad förskollärare är högre än både riket och länet. Huvudman ser personalens höga frånvaro och svårigheten att rekrytera som problematisk och en fråga att prioritera. Det finns fina resultat på flera förskolor där omsorg, utveckling och lärande går hand i hand trots en hög personalfrånvaro. Att fortsätta arbetet med struktur och ledning för vad som förväntas göras, av vem och när det ska ske är av högsta betydelse för en kvalitetshöjning. Arbetet med att utgå från alla delar i läroplanen (Lpfö 18) för att barnen ska få den verksamhet och den undervisning de har rätt till behövs också. Här ser huvudman det som problematiskt om rektorer styr innehållet för alla förskolor för specifikt och inte fortsätter arbeta med förståelsen av innehållet i Lpfö 18 då det riskerar att personalen inte utgår från barngruppens specifika behov vid planeringen av verksamheten.

4.3 Barns delaktighet och inflytande

Ett genomgående arbetssätt i Askersunds förskolor för att öka barnens delaktighet och inflytande är att dela barngruppen i mindre grupper. I ett mindre sammanhang kan fler barn komma till tals. Här bedöms det viktigt att det finns en tanke bakom indelningen för att det ska bli så gynnsamt som möjligt för alla och att alla ska få möjlighet att känna delaktighet och reellt inflytande över sin vardag. Det finns stora olikheter kring vilka faktiska möjligheter de olika förskolor har för att genomföra detta i praktiken. Viktiga parametrar är exempelvis samlokalisering av olika verksamheter exempelvis skola och fritids, bemanning, tillgång till vikarier och lokalernas utformning. Även om det kanske inte alltid finns faktiska möjligheter att dela upp barngrupper fullt ut enligt denna tankegång är det en god utgångspunkt vid varje gruppindelning.

Generellt har förskolorna i årets kvalitetsredovisningar fokuserat mindre på att analysera resultatet av hur de arbetar med barns delaktighet och inflytande. Vad det beror på är oklart, men det skulle kunna vara en brist i utformningen av den mall som förskolorna har dokumenterat i. En annan förklaring kan vara de höga frånvarotalen hos personal och tidigare beskriven uppfattning att alla förskolor inte arbetar med alla delar av läroplanen (Lpfö 18). Även om det är viktigt att inte fastna i förklaringar som handlar om personalens kompetens kan det vara svårt att utan utbildning eller erfarenhet förstå hur en förskola kan arbeta med barns inflytande och delaktighet inom förskolan.

4.4. Förskola och hem

Att under läsåret 22/23 kunna erbjuda vårdnadshavare föräldramöten och utvecklingssamtal på plats i stället för digitalt är uppskattat hos både vårdnadshavare och personal. Förskolorna kommunicerar digitalt via Infomentor såsom skolorna också gör. Rektorererna ser att innehållet i de olika avdelningarnas bloggar skiljer sig åt i allt från praktisk information till beskrivningar av temaarbete kopplat till förskolans undervisningsuppdrag i Lpfö 18. Vilket inte ger vårdnadshavare likvärdig information. De flesta förskolor vittnar om att samarbetet mellan dem och vårdnadshavarna fungerar bra vid hämtning, lämning och i mer planerad form som vid föräldramöten. Alla vårdnadshavare har ännu inte riktigt förstått vikten av att de använder Infomentor för schema och liknande. Att det ser olika ut för olika vårdnadshavare kan ha ett samband med att förskolorna själva använder den digitala plattformen på olika sätt.

Under februari och mars 2023 genomfördes en enkät riktad mot vårdnadshavares upplevelse om förskolans arbete och deras barns vardag i förskolan. Efter svarsperiodens slut hade 346 av ca 500 barns vårdnadshavare svarat på enkäten. Detta är en ökning från de två senaste åren. 2022 fick förskolorna 302 svar och 2021 fick de 247 svar. Information samt tillgång till att svara på enkäten skickades via e-post till alla vårdnadshavare samt publicerades i lärplattformen InfoMentor.

Enkäten bestod av totalt 24 frågor var av 20 frågor bestod av påstående där vårdnadshavare fick bedöma utifrån hur väl de ansåg att det stämde med deras upplevelse. Bedömningarna delades in i *Stämmer*, *Stämmer ganska bra*, *Stämmer ganska dåligt*, *Stämmer inte alls* samt *Ingen uppfattning/åsikt*.

Gällande kommunikation anser 90% av vårdnadshavarna att de får fullgod information om barnets vardag och att även personalen tar hänsyn till den information vårdnadshavarna delger verksamheten.

90% av vårdnadshavarna anser att deras barn får delta i aktiviteter i förskolan och känner trygghet och trivsel.

80-87% av vårdnadshavare anser att deras barn får möjlighet att utvecklas i förskolan och får det stöd de behöver samt att förskolan har en god undervisning.

20% har vårdnadshavarna har ingen uppfattning om förskolan arbetar med allas lika värde medan endast 4% inte har någon uppfattning om flickor och pojkar behandlas lika. Det är 77% av vårdnadshavarna som anser att förskolan arbetar med allas lika värde och 87% som anser att flickor och pojkar behandlas lika.

4.4.1 Sammanfattning, analys

Resultaten i enkäten visar på att de vårdnadshavare som svarat är nöjda med förskolans verksamhet och samverkan mellan skola och hem. Då det är ca 500 barn i förskolans verksamhet är det mer än hälften av

barnen där vårdnadshavare har svarat vilket är en ökning men det vore bra att få fler att svara på frågorna för att inte missa de vårdnadshavarnas uppfattning. Implementeringen av InfoMentors bloggfunktion kommer även fortsättningsvis vara prioriterad för verksamheterna med förändringen att lägga mer fokus vid att inläggen ska spegla undervisningens innehåll vilket kan ses som en del av den pedagogiska dokumentationen på gruppnivå. När fler vårdnadshavare använder Infomentor regelbundet kan det också hjälpa till att öka svarsantalet på den digitala enkäten. Huvudman ser att det är betydelsefullt att lägga en grund redan i förskolan för vårdnadshavare i hur den digitala kommunikationen fungerar eftersom samma system sedan används inom skolan.

4.5 Övergång och samverkan

Rektorer ser att övergång och samverkan fungerar bra inom och mellan förskolor. Övergången mellan förskola och skola fungerar i vissa fall inte fullt ut. När det inte fungerat är den gemensamma nämnaren att övergångsplanen inte följts och att det skapat stress hos personalen. En sådan situation kan påverka barnen i negativ bemärkelse. Förskolan vill utveckla samverkan med skolan vidare genom att ägna en nätverksträff med fokus på återkoppling kring hur det fungerar för barnen när de börjat skolan. För att få övergången att fungera väl behöver både förskola och skola följa den beslutade rutinen när den reviderats. Planeringen behöver starta tidigare än vad den gjorde under detta läsår för att pedagoger i förskola och skola ska hinna planera in överlämnade och mottagande. I planen är det viktigt att det framgår om ansvaret ligger hos förskola eller skola, rektor eller pedagog i de olika delarna vid överlämnandet.

4.6 Uppföljning, utvärdering och utveckling

4.6.1 Samplanering

För att stödja och utmana barn i deras lärande behövs kunskap om varje barns erfarenheter, kunnande och delaktighet samt inflytande över och intresse för de olika målområdena. Det behövs också kunskap om hur barns utforskande, frågor, erfarenheter och engagemang tas tillvara i verksamheten, hur deras kunnande förändras samt när de upplever verksamheten som intressant, rolig och meningsfull. Syftet med utvärdering är att få kunskap om hur förskolans kvalitet, dvs. verksamhetens organisation, innehåll och genomförande kan utvecklas så att varje barn ges bästa möjliga förutsättningar för utveckling och lärande (Lpfö 18).

För att uppnå detta mål har pedagogerna, förutom tid med barnen i barngrupperna och samtal med vårdnadshavare, planeringstid. Förutom att planera och utvärdera undervisningen och verksamheten under

planeringstiden så ska medarbetarna under denna tid genom pedagogiska samtal tillsammans reflektera och resonera kring barnens utveckling och lärande. Det är också i de samtalen diskussioner förs om barn med särskilda behov, vilka anpassningar som behöver göras och vad i utbildningen som måste justeras gällande lärmiljöer för att möta barngruppens behov.

Tid till planering, uppföljning, utvärdering och utveckling finns under de pedagogiska måndagarna då nästan all personal arbetar till 17:30 samt när förskolorna vid två tillfällen/månad stänger klockan 16:00 för att personalen ska få tid tillsammans för uppdraget.

Under vårterminen 2023 anställdes två planeringspedagoger och två studenter i en ny satsning för att säkerställa att verksamheterna får mer planeringstid. Det har genererat i att alla förskolor fått planeringstid på dagtid vid minst fem tillfällen under terminen. Planeringstiden har uppgått till ca tre timmar/avdelning.

4.6.2 Barnhälsoteamet

Barnhälsoteamet, består av rektor för samtliga förskolor, biträdande rektorer för specifika förskolor samt specialpedagoger och träffas en gång per månad. Förskolorna i Askersunds kommun har också ett tätt samarbete med Familjecentralen, Socialtjänsten och BVC. En gång i månaden möts barnhälsoteamet och socialtjänsten, en gång per månad möts barnhälsoteamet och BVC. Familjecentralen bokas in vid behov. Det finns även ett samarbete mellan och Barn- och ungdomshabiliteringen i de fall vårdnadshavarna önskar detta. Förutom systematiska träffar med barnhälsoteamet så träffar rektor, biträdande rektor samt barnhälsoteamet varje avdelning två gånger på år för att på gruppnivå diskutera hur arbetet på avdelningen fortskrider. I samband med dessa möten som benämns som barnkonferenser/kvalitetsdialoger ska arbetslagen göra en nulägesbeskrivning samt beskriva hur arbetet för att nå de mål som verksamheten valt att prioritera och dokumentera i det systematiska kvalitetsarbetet fortlöper.

Under 2022/2023 har flera riktade kompetenshöjande insatser och fortbildningar genomförts. Dessa har tagit fram i samråd med rektorer, barnhälsoteam och medarbetare i de berörda arbetslagen. Några exempel på dessa är:

- TAKK
- ICDP
- Selektiv mutism
- Skolverket och SPSM Specialpedagogik för lärande i förskolan
- Tydliggörande pedagogik
- Grupphandledning språk
- Grupphandledning socialt samspel
- Lekgrupper

Genom fortsatt kompetensutveckling enligt ovan är målet att öka kunskapsnivån och skapa likvärdighet kommunens förskolor. Kompetensutvecklingen syftar till att öka personalens förståelse kring hur miljön runt ett barn kan förändras när svårigheter uppstår.

Utvärderingen av Specialpedagogik för lärande i förskolan visar att en ökad förståelse kring specialpedagogiska frågor genom att pedagoger själva uppger att deras förhållningssätt och de anpassningar som görs har stor påverkan för barnen i våra verksamheter. Pedagogerna reflekterar i större utsträckning med barnen och uppskattade möjligheten till det kollegiala lärandet som varit. Pedagogerna upplever att denna satsning har tagit mycket tid från deras egen planering/reflektionstid vilket bland annat korrigerades genom att det skapades tydligare struktur när lästid skall förläggas.

Även inom detta område upplever pedagoger att det är svårt att uppnå intentionerna i Lpfö 18 utifrån att planeringstid kan bli inställd vid personalbrist och att planerade aktiviteter inte kan genomföras vid samma situation. Skolverkets rapport 2023:5 tar även den upp att många av de intervjuade pedagogerna upplever att det är svårt att leva upp till målen i Lpfö-18 då förutsättningar i form av utbildade pedagoger, personaltillgång och stabilitet i personalgrupperna ofta saknas. När personaltillgången inte är tillräcklig i barngrupperna råder det dåliga möjligheter att bedriva undervisning menar flertalet av de förskollärare som deltagit i studien. Rapporten visar även på att det råder en osäkerhet hos den personal som deltagit i studien när det kommer till vad som ska dokumenteras och hur dokumentationen ska ske. Det råder även osäkerhet kring hur personalen ska planera och vad innehållet i reflektionerna ska vara. Rektorer upplever att många pedagoger i Askersund upplever samma osäkerhet kring planering, reflektion och dokumentation.

Rektorer ser en positiv utveckling i personalgrupperna efter barnhälsoteamets insatser för kompetensutveckling och kommer att fortsätta arbetet på liknande sätt under läsåret. Rektorer ser även att den mängd tid som avdelningarna haft tillsammans till planering, reflektion och utveckling under våren varit betydelsefull för kvalitén på förskolornas arbete. Fortsatt stöd från planeringspedagoger ger rektorer mer tid att förankra i personalgruppen vad som förväntas dokumenteras och hur verksamheterna utifrån dokumentationen kan utvecklas.

4.7 Förskollärarens ansvar i undervisningen

Förskollärare ansvarar för att undervisning sker och planerar undervisningen för samtlig personal. Förskollärare ska ansvara för det pedagogiska innehållet i undervisningen och för att det målinriktade arbetet främjar barns utveckling och lärande. Förskollärare har därmed ett särskilt ansvar i utbildningen som arbetslaget genomför gemensamt. I undervisningen medverkar även andra i arbetslaget, till exempel barnskötare, till att främja barns utveckling och lärande. Vid de förskolor där det inte finns förskollärare på

alla avdelningar förväntas förskollärarna handleda övrig personal genom att exempelvis delta i alla avdelningars planering/reflektion samt deltar i vissa undervisningssituationer för att se barnens fortsatta utvecklingsbehov och handleda kollegorna i utvecklingen av undervisningen.

Skolverkets rapport 2023:5 visar att skolledare ser ett generellt behov av att stärka förskollärarnas ledarskapsroll. Rektorer delar bilden av att många arbetslag anser att drivandet av avdelningens undervisning förväntas ledas av förskollärarna samt att förskollärarna behöver stöttning i att ta ett större ledaransvar.

Alla förskolor i Askersunds kommun har en till två samordnare på varje förskola. I samordnarens roll är att tillsammans med skolledningen planera för enhetens utvecklingsarbete samt organisera tid för och leda konstruktiva möten på arbetsplatsen som är främjande och förebyggande för barns och elevers lärande och välmående. Samordnarna träffas områdesvis tillsammans med respektive biträdande rektor två till tre gånger i månaden. Ungefär en gång per månad träffas alla samordnare tillsammans med rektor och de biträdande rektorerna. Vid dessa möten utbyts dels information om vad som är aktuellt på olika nivåer samt olika utvecklingsområden. Samordnarna är en viktig länk mellan förskolorna och förskolans ledningsgrupp. De är även en viktig länk för att säkerställa kvaliteten och likvärdigheten i den pedagogiska verksamheten.

Eftersom förskollärare leder övriga pedagoger behöver de förutom att planera för barnen även kunna leda sina kollegor i arbetet. För en del förskollärare finns det en osäkerhet kring denna roll. Rektorer ser därför ett behov av att stärka förskollärarnas pedagogiska ledarskap, främst den del som handlar om att handleda kollegor. Rektorer ser även ett behov av att de säkerställer förskollärarnas planeringstid för att de ska kunna genomföra hela sitt uppdrag.

Ett annat förbättringsområde är arbetet med hur nyexaminerade förskollärare får tillgång till handledare under sitt första år som anställda. Under det senaste året har en ny modell testats att i stället för att varje förskola har en utsedd handledare har kommunen en legitimerad förskollärare som handleder alla nyexaminerade oavsett vilken förskola de är anställda på. Detta upplägg har fått god respons från de nya förskollärarna och fortsätter därför på liknande sätt under 23/24.

4.7.1 Sammanfattning, analys

Huvudman ser att rektorer och barnhälsoteam fångar in de eventuella brister som finns i verksamheterna och visar handlingskraft i att skapa insatser för kompetensutveckling där det behövs. Huvudman kan se ledningsstrukturen från rektor, biträdande rektor, samordnare till pedagoger men ställer sig frågande till hur pedagogerna uppfattar styrkedjan där även barnhälsoteamet ingår? Flera förskolor uppger till rektorerna att de upplever att ledningen är långt bort från verksamheten. Verksamheterna önskar då en tydligare styrning både teoretiskt genom mallar och kalendarium men även genom fysisk närvaro av biträdande rektor och/eller rektor.

Läsåret 22/23 var det andra läsåret med den helt nya ledningsstruktur som sjösattes 21/22. För att säkerställa att säkerställa att det är en gynnsam struktur, utvärderades organisation av en extern part Effect Management.

Några av de slutsatser som framkom i slutrapportens var att:

- Största otydligheten finns i biträdanderollen både hos biträdande rektorer själva och medarbetare vilket skapar otydligt ledarskap. Detta gör även att andra roller blir otydliga
- Fysisk närhet till chef – det finns olika behov hos olika medarbetare men är en fråga om relationskapande
- Stort förtroende för rektor
- Fokus och energi på verksamheten behöver läggas på att etablera arbetsformer, stärka samarbete och bygga goda relationer

5 Huvudmans sammanfattande analys

Huvudman anser att resultatet hos förskolorna visar på skiftande kvalitet på förskolorna även om många vårdnadshavare är nöjda med verksamheten. Den skiftande kvaliteten visar inte en likvärdig förskola i kommunen men huvudman har inte heller full insyn i vilka förskolor som ligger i framkant och vilka som skulle behöva mer stöd och styrning från huvudman. Utifrån förskolornas kvalitetsrapport finns det tydliga strukturer för att arbeta med normer och värden men där även mer fokus måste läggas på andra områden som matematik, språkutveckling, natur och konstruktion. Om vi tidigt ger barnen en god grund att stå på ger det större möjligheter till en skolgång med måluppfyllelse.

Forskaren Lars Svedberg (2016) menar att den pedagogiska ledningen bör arbeta med systematiskt kvalitetsarbete som fångar upp väsentligheter i den dagliga verksamheten. Att organisationen byggs och förändras genom detta där ledningen hjälper till att hålla fokus, sätta ramarna så att man arbetar med de frågor som är väsentliga. Då både pedagogisk personal och haft höga sjuktal har det lett till svårigheter att prioritera undervisning och utveckling. Det har även varit svårt att bidra med den styrning som pedagoger är i behov av för att utföra sitt arbete. Förskolan har många gånger hamnat i ett läge där de endast kunnat lösa driften vilket inte gett utrymme till utveckling.

5.1 Systematiskt kvalitetsarbete

Huvudman har, utifrån den bristande likvärdigheten, som nämnts tidigare beslutat om en ny uppföljningsmodell av det systematiska kvalitetsarbetet. Huvudman kommer att ha enskilda analysträffar med rektor och biträdande rektorer i förskolan för att kunna ha fokus på uppdraget som förskolan har och dess gemensamma mål. Huvudman träffar även varje biträdande rektor för kvalitetsdialog utifrån dennes förskolor och dess aktivitetsplan som tagits fram utifrån kvalitetsrapporten. Detta sker kontinuerligt under läsåret och dokumenteras. Genom dialogerna med enskilda enheter ser huvudman en möjlighet för biträdande rektor att få stöd i att utveckla den egna enhetens kvalitetsarbete.

Förskolans rektorer och barnhälsoteam har en tydlig idé och målbild att det systematiska kvalitetsarbetet är sammankopplat med den undervisning som sker i förskolan. Ett gediget arbete för att skapa en god förståelse för detta är påbörjat och nya steg tas hela tiden. I det systematiska kvalitetsarbetet sker ett lärande för personalen men det primära är att få fatt i vilken utveckling som sker och vilket stöd som behövs. Utifrån denna vetskap startas olika behovsstyrda kompetensutvecklingsinsatser. Det gör att förskolorna kan fortsätta att utvecklas mot de nationella målen.

Alla nationella mål behöver inte redogöras för i samma omfattning varje år men inom vissa delar saknas ett underlag att bygga en övergripande rapport på. Ofta finns beskrivningar av aktiviteter som genomförts men inte ett resultat där det framgår vad aktiviteterna lett till för barnen. Det gör att även huvudmans rapport i vissa delar tenderar att ge en beskrivning av aktuellt läge utan att innehålla en analys.

6. Huvudmans prioriterade mål

Förskolorna har gemensamma mål och specifika stödinsatser med mål för särskilda förskolor och avdelningar. De övergripande målen ska vara av en sådan karaktär att de gäller en stor del av förskolorna. Läsårets övergripande prioriterade mål är att öka kvalité och likvärdighet genom att tydliggöra styrningen och rollfördelningen hos personalen men även kring hur den utbildade och utbildade personalen kan få den kompetensutveckling just de behöver för att förbättra undervisningen. Ett samarbete med Hr behövs för att säkra kompetensen och diskutera vilka möjliga vägar som finns att gå när kompetensen inte är likvärdigt fördelad mellan förskolor. Eftersom förskolan tenderat att hamna i ett läge där vardagen går ihop men utveckling inte alltid kunnat prioriteras är styrningen en viktig del i att pedagoger ska känna en trygghet i att kunna lösa svåra situationer. Är styrningen och rollfördelningen tydlig har förskolorna en större möjlighet att bibehålla god kvalitet även när förutsättningarna är tuffare under vissa tider på året. Huvudman och rektorer tar tillsammans fram en aktivitetsplan för problemområdet och följer upp resultatet av de olika planerade aktiviteterna kontinuerligt under året. Sammanfattande analys av årets arbete med de prioriterade målen redovisas i pågående läsårs kvalitetsrapport.

7. Referenser

Essén Gunilla & Osborn Björby Leicy (2018) *Systematiskt kvalitetsarbete på alla nivåer*

Lpfö 18, läroplan för förskolan

Skolinspektionen (2021) *Positiva exempel på åtgärder efter låga kunskapsresultat*

Skolverkets rapport 2023:5 *Förskolan och läroplanen om förändringar i spår en av Lpfö-18*